

Editörden

Aşı iyidir.

Tıbbi mucize diye birşey varsa, aşılar bizi buna en çok yaklaştıran araçtır. Ucuzdur, kolay uygulanabilir, güvenlidir, ciddi hastalıklardan ve ölümden korur.

Bu cümlelerin böyle basit ve yalın bir dille yazılıyor olması; yazılanları daha az gerçek/doğru yapmıyor. Kesinlik düzeyini artıracak yeterli bilimsel kanıt mevcut olduğunda, karmaşık bilgiler son derece basit mesajlara dönüştürülebilir. Hastalıklardan ve ölümden koruyan bir halk sağlığı aracı olarak aşuların yararlılığı, güvenliği ve etkililiğine ilişkin çok sayıda kanıt bulunmaktadır.

Öyleyse, dünyada, çoğunlukla da zengin ülkelerde olmak üzere neden çocuklarına aşı yaptırmamayı tercih eden insanlar var? Nasıl oluyor da örneğin, insanlar çocuklarının eline her gün koca bir bardak şekerli içecek vermekte bir sakınca görmezken, aynı çocuğu aşılatmayarak onu zararlı bir şeyden koruduklarına inanabiliyorlar? Sağlık otoritelerinin kesin önerilerine karşın genellikle de iyi eğitilmiş olan annelerin “aşılatmama” kararı vermesine neden olan bu kopukluğun nedeni ne olabilir?

Bu kopukluk ortak toplumsal belleğin kaybolmasıyla ilişkili olabilir mi?

Derginin bu sayısında *Aydınlatılmış onam ve Aşular* (Okyay ve ark) başlıklı yazıda da belirtildiği gibi, aşıyla korunabilir hastalıklarla günlük yaşamda giderek daha az karşılaşıldıkça, bunlar daha nadir görülen sorunlar oldukça; aşular da kendi başarısının kurbanı oluyor. Polio yüzünden sakatlanan kişilerin sayısı azalıyor, insanlar çiçek yüzünden ölen çocukları görmüyorlar artık. Dünyanın pek çok bölgesinde doktorlar ve hemşireler uzun meslek yaşamlarında kızamık olgusu görmeden, tanı koymadan emekli oluyorlar. Anne babalar çocuklarının boğmaca nedeni ile gözlerinin önünde nefessizlikten morarmasını görerek acı çekmek zorunda kalmıyorlar. Ve günümüzün aşırı bireyselleşmiş, eski kuşağın “cahil”

uygulamalarından uzakta ve bağımsız yaşamaya alışmış, kendilerini şu ana kadarki insani gelişim ve mirasın zahmetsizce beden bulmuş hali olarak gören modern ebeveynleri, Google (PBUI)* un ve sahte-bilimin/bilginin yardımıyla, aksine kanıtlar olmasına karşın kızamık aşısının otizm ile ilişkili olabileceğine karar verebiliyorlar ve buna inanıyorlar.

Çocuk doktoru ve şair Ceyhun Atuf Kansu, 1940'lı yıllarda, bir köyde, bir gün içinde kızamık nedeni 23 çocuğun ölümüne şahit olduktan sonra Kızamık Ağıdı şiirini yazmıştır. Bu şiirde kış güneşi bu ölümlere tanıklık etme utancından solmaktadır. Şair ölen çocukların ve ailelerin adını tek tek anar. Bunlar yaşamış ve çok erken yaşta ölmüş gerçek insanlardır.

...

Ali'lerin kızı Emine'yi gördüm,

Öldü... Yusuf'ların Kadir öldü, emmesinin Durdu öldü,

İkinciye doğru, evlerine vardım,

Gördüm, Döne öldü, Ali öldü, Dudu öldü.

Bir bir saydım, yirmi üç çocuk,

Ah, güllü Gülizar öldü,

Gördü kış güneşi, gamlı ve donuk,

Daldı oğlanlar, çiçektir kızlar, öldü.

...

Türkiye Halk Sağlığı Dergisi'nde 2006 da yayımlanan kalitatif bir çalışmada¹, ebeveynlerin yüksek ateşli çocuklarda yaptıkları uygulamaları değerlendirdik. Bu çalışmada, kendileri bir salgın deneyimi yaşamamış olmalarına karşın, genç annelerde kızamık ölümleri ile ilgili anıların halen çok canlı olduğunu gördük. Bu, muhtemelen büyükannelerin veya yaşlı kadınların kendi ortak belleğini genç kuşaklara aktarmış olmalarıyla ilişkiliydi. Artık bunu büyük ölçüde kaybettik. Şimdi kendi bireysel deneyimimiz tek gerçekmiş gibi davranıyoruz. Ve işte bu güvenmeyen,

* Peace be upon it.

iyi niyetli, entelektüel bireyler, içinde doğru kırıntılar olan bir yalanlar küresi yaratılmasına ve bunun geçmiş toplumsal deneyimlere dayalı uygulamaların yerine geçmesine yardım ediyorlar.

Gerçek şu ki aşılınmış (bağışıklanmış) çocuklar, aşılınmamış olanları, onların çevresine görünmez bir duvar örerek koruyorlar; buna toplumsal bağışıklık diyoruz. Bu yüzden de şüpheli ebeveynler "gördün mü bak! aşı yaptırmadım ve hasta da olmadı!" diyebiliyorlar güvenle. Ta ki, aşılınmamış çocukların oranı kritik bir düzeye erişinceye ve duvar yıkılıncaya kadar... İşte ancak bundan sonra insan türünün, içinde yaşadığımız mikrobiyolojik evren de dahil olmak üzere doğa güçleri karşısındaki zayıflığı bize yeniden hatırlatılmış olacak. Ama belki de üzülmemek gerekir. Çünkü bu unutma - felaketle yeniden hatırlama döngüsü, belki de insan türünün yok olmasının önlenmesi için gerekli olan bağışıklama dozunun ta kendisidir.

İnsanların aşığı reddetme hakkı var mıdır? Evet. Şüphesiz. Tıpkı tedaviyi, askerlik hizmetini ve zorla evlendirilmeyi red etme hakkı olduğu gibi. Ve aynı zamanda bizi yönetenlerden mevcut olan en güvenli ilaca, aşığı, gıdaya ve çevresel koşullara ulaşmayı da talep etmeliyiz. Sürekli olarak. Ancak, buradaki asıl soru aşığı red etme hakkı değildir. Asıl soru, çocuğunuzu aşısız bırakarak, toplumsal belleğin yenilenmesi uğruna, bir sonraki salgında onu feda etmeye gönüllü müsünüz sorusudur? Bunu düşünün.

Bu sırada, bizler, halk sağlığı çalışanları olarak, bu sayıdaki yazısında Dr. Civaner'in işaret ettiği gibi, mesleğimizin değerlerini ve ilkelerini tartışmaya devam edeceğiz. Aynı zamanda topluma kanıtın ne olduğunu, riskin ne olduğunu, tehdit ve toplumsal bağışıklığın ne olduğunu ve aşıkların bizi tıbbi bir mucizeye en çok yaklaştıran araçlar olduğunu da açıklamaya devam edeceğiz.

Prof.Dr. Hande Harmancı

Dünya Sağlık Örgütü

Küresel Hepatit Programı

Turk J Public Health 2015;13(2)

1. Küresel Hepatit Programı Kalaca S, Harmancı H, Kalaca C, Kuscu K. Beliefs, attitudes and practices of men and women on childhood fever in a region of Istanbul, Turkey. Turkish Journal of Public Health. Nov 2006. Vol 4. No 2, 55-62.

From the Editor

Vaccines are good.

They are the closest thing to a medical miracle as we can get. They are cheap, easily accessible, safe and they prevent serious illness and death.

The fact that these sentences are written in simple and plain language does not make them any less true. Complicated information can be converted into extremely simple messages when there is adequate scientific evidence to increase the level of certainty. In the case of vaccines, there is more than abundant evidence of their efficacy, safety and effectiveness as a public health tool to prevent illness and death.

Then why are there people in the world, more so in richer countries, choosing to not vaccinate their children? How can people hand their children a tall glass of sugar-sweetened drink with meals every day, for instance, and believe that they are protecting the same children from harm's way by not having them vaccinated? What is the missing link between the sound medical advice from health authorities and the usually better-educated mother who makes the decision to not vaccinate?

Could the missing link be the disappearing collective memory? As vaccine-preventable diseases become rarities in everyday life, vaccines become the victims of their own success, as illustrated in the article *Informed consent and vaccinations* by (Okuy et al.) in this issue. There are hardly any polio-disabled people anymore. People don't see children dying of small pox anymore. Doctors and nurses retire from long professional lives without ever having to diagnose or care for a child with measles in many parts of the world. Parents don't have to experience the agony of seeing their babies turn blue, gasping for air in front of their eyes because of whooping cough. And the highly atomized, individualized, modern day parents, accustomed to living away from and independent of the older generation and their "ignorant" ways, thinking of themselves as the effortless

embodiment of every drop of human achievement and inheritance up to the current day, decide, with the help of Google (PBUI)* and pseudo-science, that the measles vaccine could be linked to autism and believe it, despite an overwhelming body of evidence to the contrary.

The Turkish paediatrician-poet Ceyhun Atuf Kansu wrote his poem *Lament to Measles* after having witnessed the death of 23 children in one village in one day because of measles in the 1940s. In his poem the winter sun wilts with shame upon witnessing these deaths. He lists the names of dead children one by one, citing their families. They are real people who lived and died too early.

...

I saw Alis' daughter Emine,

Dead... Kadir of Yusuf's' dead, Durdu of her uncle dead,

I arrived at their homes mid-afternoon,

I saw Döne dead, Ali dead, Dudu dead

I counted one by one, twenty-three children

Ah rosey Gülizar dead,

The winter sun saw, woeful and pale,

Twigs were boys, blooms were girls, dead

...

In a qualitative study published in this journal in 2006¹, we looked into parents' behaviours in managing high fever in children and found that the folklore associated with measles deaths was still very much alive in the young mothers who could not have witnessed such outbreaks themselves. It was possibly the grandmothers or other older women who were passing on the collective memory of such events to the newer generations. We now largely lost that. We behave as if our own individual experience is the only truth. And these mistrusting, well-intentioned, intellectual individuals help create a sphere

* Peace be upon it.

of lies intermingled with specks of truth to replace the folklore based on past community experience.

The truth is that vaccinated children are currently protecting those not vaccinated by building an invisible wall around them, called herd immunity. Thus the sceptic parent can now comfortably say "See! No vaccine and still no disease!" That is until the proportion of these unvaccinated children reach the critical level, demolishing the wall... And only after that will we be reminded of the weakness of the human species vis-a-vis the forces of nature including that of the microbiological cosmos that we live within. But maybe we should not fret, for this forgetting-and-remembering-with-calamity cycle itself might be the immune booster that the human species need to prevent extinction.

Do people have a right to reject the vaccine? Yes. Undoubtedly. Just like they have a right to reject therapy, military service or forced marriage. And we should all demand the safest available medicines, vaccines, food and environment from the people who govern us. Incessantly. However, the right to reject is actually not the real question here. The real question is whether you are willing to sacrifice your own child during the next outbreak that hits your community, for restoring the collective memory by leaving them unvaccinated. Think about this.

And in the meantime, we, the public health professionals will continue to discuss the values and principles our profession as Dr. Civaner does in this issue. We will also continue to explain to the public what evidence, risk, threat and herd immunity mean and how vaccines are the closest we can get to a medical miracle.

Prof.Dr. Hande Harmancı
World Health Organization
Global Hepatitis Program

1. Kalaca S, Harmancı H, Kalaca C, Kuscu K. Beliefs, attitudes and practices of men and women on childhood fever in a region of Istanbul, Turkey. Turkish Journal of Public Health. Nov 2006. Vol 4. No 2, 55-62.